

Fylkesmannen i Innlandet

Hamar kommune
ved rådmann
PB 4063, 2306 Hamar

07.06.2019

TILSYNSRAPPORT

Skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre

Hamar kommune – Lovisenberg skole

Arkivkode: 2018/3774
Tidsrom: juni 2018 – mai 2019
Fylkesmannens tilsynsgruppe: Anne Lise Slåtsveen Feiring, tilsynsleder
Unni Dagfinrud, revisor
Kontaktpersoner: Dordy Wilson, kunnskapssjef i Hamar
Live Hoksrød, rektor ved Lovisenberg skole

Sammendrag

Temaet for tilsynet er skolens plikt til å arbeide forebyggende, informere og involvere elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-8 førsteledd og 9 A.3 første og andre ledd
2. Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet, opplæringsloven § 9 A-9 første ledd

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Hamar kommune følger regelverket i opplæringsloven med forskrifter. For å kontrollere dette, undersøker vi skolens praksis ved Lovisenberg skole.

Gjennomføring

28.06.2018: Varsel om felles nasjonalt tilsyn etter opplæringsloven med Hamar kommune – Lovisenberg skole

10.09.2018: Frist for innsendelse av dokumentasjon og åpne for Fylkesmannens tilgang til RefLex

27.09.2018: Intervju ved Lovisenberg skole

24.01.2019: Oversendelse av foreløpig rapport

30.01.2019: Sluttmøte

21.03.2019: Frist for tilbakemelding på foreløpig rapport
Oversendelse av tilsynsrapport

Avdekkede lovbrudd

Fylkesmannen har konstatert ett regelverksbrudd i dette tilsynet:

1. Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

Status på rapporten og veien videre

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket i tilsynet. Fristen er 01.10.2019. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen erklæring om at bruddene på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddene er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Innlandet vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	4
1.1	Kort om Hamar kommune.....	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
1.3	Om tilsynsrapporten.....	5
2	Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1	Rettslige krav.....	6
2.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	6
3	Plikten til å informere og involvere elever og foreldre.....	16
3.1	Rettslige krav.....	16
3.2	Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner.....	17
4	Frist for retting av regelverksbrudd.....	24
	Vedlegg: Liste over dokumentasjon.....	26

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 10 A.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Hamar kommune – Lovisenberg skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting etter at kommunen har fått en frist for å rette.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven.

1.1 Kort om Hamar kommune

Hamar kommune har en egen enhet for opplæring- og oppvekst. Denne enheten er et kommunalområde for barnehager, barne- og ungdomsskoler, skolefritidsordninger (SFO), Hamar Naturskole, PP-tjenesten (HIPPT), barnevernet, Hamar læringssenter, spesialundervisning for voksne, helsestasjonen og andre tilbud til barn og unge i Hamar.

Enheten ledes av en kommunalsjef og med et lederteam bestående av leder for barnehagene, leder for grunnskolene og leder for tjenester for barn og unge.

Kommunen har 9 barneskoler og 3 ungdomskoler med ca. 3200 elever på 1.-10. trinn.

Hamar kommune har utarbeidet en oppvekstplan for hele området barn og unges oppvekst *Oppvekstplan 2018-2025. Hamarbarnehagen/hamarskolen – oppvekst og kunnskap for fremtiden*. Her kommer det frem at Hamar kommune har som visjon å være Innlandets urbane hjerte. For å få dette til er et av suksesskriteriene å tilby et oppvekstmiljø slik at Hamar blir et sted i hjertet til barn og unge. Oppvekstplanen presenterer fem utviklingsområder som er basert på faglige vurderinger av nåsituasjonen på oppvekstfeltet, forskningsresultater og innspill fra medvirkningsaktører:

- kontinuitet, progresjon og sammenheng i oppvekstfeltet
- å utdanne for livet og utvikle kompetanse for samfunnet
- digitalisering
- profesjonsutvikling
- medvirkning og deltakelse

I Hamar kommune er Skoleutvalg (SU) organisert som Driftsutvalg (DU). Driftsutvalget fungerer som skolemiljøutvalg (SMU) ved oppnevning av tilleggsrepresentanter for elever og foreldre slik at de samlet får flertall.

Hedmark Revisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon rettet mot hvordan skolene i Hamar kommune arbeider med å forebygge og forhindre mobbing. Med

bakgrunn i denne revisjonen har Kunnskapssjefen nedsatt ei arbeidsgruppe som skal utarbeide nye felles rutiner for arbeidet med skolemiljø i Hamarskolene.

Lovisenberg skole er en barneskole fra 1971 som ligger på Hjellum, ca. 6 km øst for Hamar sentrum. Til skolestart i 2010 ble skolen totalrenovert og framstår nå som helt ny og med nytt inventar. Skolen har innværende skoleår 93 elever. Det er 9 pedagoger og 5 assistenter som jobber på skolen. Skolen er dette skoleåret organisert i tre trinn 1.-2. trinn, 3.-4. trinn og 5.-7. trinn, med pedagoger organisert i trinnteam.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Hamar kommune i brev av 28.06.2018. Dere ble bedt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Temaet for tilsynet er skolens plikt til å arbeide forebyggende, informere og involvere elever og foreldre for å fremme et trygt og godt skolemiljø. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-8 førsteledd og 9 A.3 første og andre ledd.
2. Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet, opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Hamar kommune følger regelverket i opplæringsloven med forskrifter. For å kontrollere dette, undersøker vi skolens praksis ved Lovisenberg skole.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 24.01.2019. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 21.03.2019. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene.

1.3 Om tilsynsrapporten

Våre vurderinger i denne rapporten baserer seg i hovedsak på opplysninger som kommer frem i:

1. dokumentasjonen dere har sendt inn (se oversikt i vedlegg)
2. informasjonen fra våre egne systemer og offentlige registre
3. informasjonen på kommunens og skolens nettsted
4. intervjuer med rektor, lærere, elever og foreldre
5. kommunens uttalelse til foreløpig tilsynsrapport

Tilsynsrapporten inneholder informasjon om hvilke pålegg som er aktuelle å vedta etter at rettefristen etter kommuneloven § 60 d er utløpt.

Tilsynsrapportene er et offentlig dokument. Vi publiserer våre tilsynsrapporter på vår hjemmeside.

2 Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

2.1 Rettslige krav

Elevene skal få delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-8 første ledd. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger.

Rektor skal jobbe for at alle som jobber på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3. Rektor skal også jobbe for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. For å få til dette må lærerne ha nødvendig kompetanse og tilstrekkelig tid. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkninger, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse.

Skolen skal evaluere arbeidet med skolemiljøet basert på synspunkter fra ansatte, elever og foreldre. Dersom evalueringen viser at dere ikke oppfyller kravene som følger av opplæringsloven kapittel 9 A, må dere gjøre endringer i måten dere jobber på, slik at kravene blir oppfylt.

På www.reflex.udir.no finner dere mer informasjon om plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø.

2.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?

Vår observasjon

Rektor beskriver i *Egenvurderingen* og i intervju at skolen har et eget årshjul for forebygging og aktiviteter beskrevet i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* for arbeid med skolemiljø. Skolemiljø er tema både i elevråd og klassens time. Skolen gjennomfører tiltak og aktiviteter på tvers av trinn og de har elever som er oppnevnt som aktivitetsledere i friminutt. Det kommer frem i intervju med lærere at de kjenner til denne planen og at de følger den i praksis. I intervju med elevene kommer det frem at de er kjent med deler av innholdet i denne planen. Det er målene for å utvikle elevens sosiale kompetanse som blir tatt opp i fellesmøtet en gang i måneden og i klassens time fra denne planen. Videre at de sosiale målene synliggjøres på ukeplanen.

Skolen har utarbeidet en visjon: Læring gir trivsel – trivsel gir læring beskrevet i *Utviklingsplan for Lovisenberg skole skoleåret 2018-2019*. Et av satsningsområdene ved skolen beskrevet i denne planen er: «Aldersblandet undervisning for økt sosial tilhørighet gjennom større aldersblandet gruppe og endret organisering av pedagogressurser». Et delmål under dette satsningsområdet er å «Styrke elevenes relasjoner seg imellom og gi alle elevene en positiv tilhørighet i en aldersblandet gruppe». Skolen har satt i gang følgende tiltak:

- Alle trinn samles i aldersblandede grupper: 1.-2. trinn, 3.-4.-trinn og 5.-7. trinn.
- Faste pedagoger og assistenter knyttes opp mot hvert trinnteam.
- Alle trinnteam har fast «klassens time» og jobber tett opp mot elevrådet.
- Annerledesdager har fokus på sosial kompetansebygging
- Spesialundervisning organiseres inn på gruppa så langt det er mulig, og ivaretar flere elever.

Følgende tema implementeres og vurderes under dette delmålet:

- klassemiljø på timeplanen,
- ta i bruk resultater fra kartleggingen i «Kultur for læring» høsten 2018,
- ta i bruk resultater fra elevundersøkelsen 7. trinn,
- timeplanlagt samarbeidstid mellom pedagoger og pedagoger og assistenter, med fokus på det sosiale.

De gjennomføre vurderingene i klassesamtaler og elevsamtaler.

Ett av målene i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* er å sikre et godt fysisk- og psykososialt skolemiljø for alle elever. Videre å gi elever innføring og kjennskap til rettigheter, prosedyrer, rutiner og forebyggende arbeid knyttet til elevenes fysiske og psykososiale miljø. I langfri er det noen elever som har fått rollen som aktivitetsledere, som tar initiativ til leker og aktiviteter og fanger opp elever som ikke har kommet seg inn i annen lek. I intervju med elever, lærere og rektor kommer det frem at skolen har elever som er aktivitetsledere, og for innværende skoleår vil dette tiltaket komme i gang etter høstferien. Skolen har en vennebenk, hvor en elev kan sette seg om han/hun ikke har noen å leke med. Andre elever som oppdager at en elev sitter på vennebenken tar kontakt med denne og får han/hun med i leken. Det kommer frem i intervju med elever, lærer og rektor at arbeidet med dette målet følges opp i praksis.

Videre i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* kommer det frem at skolen har en fadderordning, hvor 6. trinn er faddere for 1. trinn. Dette er en ordning som videreføres til 2.-7. trinn, men da med mer sjeldne faste oppgaver og samhandlinger. I samtaler med elever, lærere og rektor kommer det frem at denne ordningen gjennomføres i praksis. *Fadderordning på Lovisenberg skole 01.08.16* er skolens rutiner på dette området. Det kommer frem at det å være fadder handler om: «å være til stede for de nye på skolen, hjelpe de nye elevene til å bli kjent, samt å trygge dem». I alle friminutter frem til høstferien er fadderne tilgjengelig for sine fadderbarn, og i de to første ukene er de sammen med dem i alle friminutt. Lærerne på 6. og 1. trinn samarbeider og tilrettelegger for flere økter hvor faddere og fadderbarn er sammen gjennom året.

I *Sosial handlingsplan* kommer det frem at skolen skal ha månedlige fellessamlinger hvor fokuset er sosial kompetanse. I dette møtet presenterer ett og ett trinn sitt utvalgte

kompetanseområde. I intervju med elever, lærere og rektor kommer det frem at disse fellessamlingene gjennomføres, og følges opp på det enkelte trinn i form av å arbeide med ukens sosiale mål synliggjort i *Læringsplan for GR 3 og 4 uke 38, Gruppe 4 uke 37, 39, 40, 42 og 43*. Ut fra *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* skal det på Lovisenberg skole jobbes med følgende mål for å utvikle elevenes sosiale kompetanse: «empati, selvhevdelse, samarbeid, selvkontroll, ansvar, raushet, samhandling og inkludering». Skolen har operasjonalisert disse målene knyttet til de ulike trinnene. I intervju med elever, lærere og rektor kommer det frem at disse målene arbeides det med i praksis både i fellesmøter og på de enkelte trinnene i klassens time, og er synliggjort i læringsplanene. I *Referat fra foreldremøte 22.09.16* kommer det frem at læringsmiljø og trivsel har vært tema, og at fokusområdene skolen arbeider med er blant annet empati, samhandling og raushet.

Skolen gjennomfører en vennskapsuke på høsten og trivselsuke på vinteren. I disse ukene er det fokus på sosial kompetanse og samhandling på tvers av gruppene. I intervju med elevene kommer det frem at de i forkant av disse ukene kan komme med forslag til aktiviteter. Dette foregår i klassens time, og tillitselev i klassen tar med innspillene til elevråd der konklusjoner blir tatt. Elevenes stemme blir hørt av ansvarlige voksne ved skolen som har ansvaret for disse ukene.

Videre i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* er det utarbeidet en rutine for «Arbeid med sosial kompetanse ved skolen». Her kommer det frem at det daglig skal arbeides med læringsmiljø, klasseledelse og med klassens time/klasseråd. Tema om sosialkompetanse skal tas opp i klassens time, elevsamtaler og i arbeidet med «det er mitt valg». Det er kontaktlærer som har fått ansvar for dette kontinuerlige arbeidet. I intervju med elever, lærere og rektor kommer det frem at sosial kompetanse er tema i de ulike møtesituasjonene. Skolen har utarbeidet et skjema *Egenvurdering* som elevene fyller ut i forkant av elevsamtaler og utviklingssamtaler. Vurdering av sosial kompetanse er et av temaene. Elevene bekrefter i intervju at de fyller ut dette skjema før elevsamtaler eller utviklingssamtaler. Eksempler på utfylte *Egenvurderinger* viser at dette gjøres i praksis. Det kommer frem i intervju med elever, foreldre, lærere og rektor at elevsamtaler og utviklingssamtaler blir gjennomført. Skoleeier har gjennom *Vurdering for læring* gitt føringer for når elev- og utviklingssamtaler skal gjennomføres, og som rektor, lærere, elever og foreldre bekrefter blir gjennomført.

I intervju fortalte elevene at elevrådet to til tre ganger i året har elevkafé. Det er elevene som bestemmer hva de skal selge, med innspill fra de ulike trinnene og med endelig avgjørelse i elevråd. Elevene opplever dette arrangementet som sosialt og artig. Det er elevrådet som er ansvarlig for å planlegge og gjennomføre dette tiltaket.

Skolen har i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* implementert Hamar kommune sin *Forskrift om ordens- og oppførselsreglement for Hamar skolen* og i tillegg har skolen laget *Skolens ordens- og trivselsregler*. Det er gitt føringer for at forskriften og skolens eget ordensreglement skal gjøres kjent for elevene ved oppstart av skoleåret. I intervju med elevene, lærere og rektor kommer det frem at elevene har vært med på å utarbeide klasseregler med bakgrunn i forskriften og skolens ordens- og trivselsregler. Ordensreglementet blir gjennomgått ved oppstart av hvert skoleår bekrefter informantene.

Videre i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* kommer det frem i del 3.1 Rutiner for arbeidet med sosialkompetanse ved skolen at rektor blant annet løpende gjennom skoleåret vil sørge for at skolens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeide gjennomsyrrer skolehverdagen. Ved skolestart og jevnlig gjennom året vil rektor gjennomgå plan for å sikre elevene et godt psykososialt læringsmiljø og ordensreglementet med alle ansatte. Hver høst vil rektor ha gjennomgang av elevundersøkelsen i personalet, elevråd, FAU og driftsutvalg, der tiltak vedtas og plan for gjennomføring og evaluering fastsettes. Retor vil sammen med alle pedagoger vurdere funn i utviklingssamtalen to ganger i året (høst og vår). Rektor og alle pedagoger på trinn-nivå skal ha ukentlige trinnmøter med fokus på læringsmiljø. Rektor og alle pedagoger skal jevnlig gjennom året ha læringsmiljø som et prioritert utviklingsområde.

I *Plan for fellestid Lovisenberg skole 2017-2018* kommer det frem at arbeidet med skolemiljø er tema i denne arbeidstiden, blant annet kompetanseheving knyttet til relasjoner. Praksis ble beskrevet i intervju med rektor og pedagogisk personale.

Vår vurdering

Vi skal for det første vurdere om rektor har en fremgangsmåte som sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Det er vår vurdering at rektor har utarbeidet ulike dokumenter som gir føringer for arbeidet med skolemiljø. Videre er vår vurdering at skolen har lagt til rette for at elevene deltar i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø. Elevene blir involvert gjennom aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Vi underbygger vår vurdering med *Egenvurdering*, intervju, *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020*, *Utviklingsplan for Lovisenberg skole skoleåret 2018-2019*, *Læringsplan for GR 3 og 4 uke 38*, *Gruppe 4 uke 37, 39, 40, 42 og 43*, eksempler på *Egenvurderinger* og mal for *Utviklingssamtale / halvårsvurdering*.

For det andre skal vi undersøke om rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåtene i praksis. Det er vår vurdering at rektor følger opp om lærerne arbeider i tråd med føringene gitt i skolens fremgangsmåter ved at rektor:

- over år og jevnlig gjennom året arbeider sammen med de ansatte med tema elevenes læringsmiljø, *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* sannsynliggjør dette.
- deltar på fellessamlinger på tvers av klasser, intervju med lærere og rektor bekrefter dette
- gjennomfører observasjoner i klasserommet, intervju med lærer og rektor bekrefter dette
- tar opp avvik av praksis med den enkelte ansatte umiddelbart i møte med den ansatte, intervju med rektor og lærere bekrefter dette

Vår konklusjon

Lovisenberg skole lar elevene få delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, og rektor følger opp at personalet bruker fremgangsmåtene i praksis, jf. opplæringsloven § 9 A-8 første ledd.

Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?

Vår observasjon

I *egenvurderingen fra rektor* kommer det frem at skolen har sosiale mål for hvert trinnsteam. Sosiale mål jobbes det med på lik linje som faglige mål. Hver måned gjennomføres det skolesamling med disse målene i fokus. Rektor viser til skolens *Sosiale handlingsplan*.

Det kommer frem i intervju at Lovisenberg skole har arbeidet over tid i personalet med å få en felles forståelse for skolens verdier og holdninger. De arbeider ut fra det sosiokulturelle perspektivet om læring, som handler om å lære sammen. I skolen har det vært snakket mye om læringssyn, da det viste seg at det ikke var felles forståelse for det. I utviklingen av arbeidet bruker de metoder som læringsvenn og hverandres venn. Skolen er en fådelt skole og rektor har organisert skolen i trinn og trinnsteam der flere lærere arbeider sammen, lærer av hverandre og korrigerer hverandre. Skolen er medlem av LUFSS (landslaget for nærmiljøskolen) og har fått veiledning fra Hanne Jevnaker fra Liv Laga – arbeid i små skoler, i omleggingen til aldersblandet undervisning.

Videre i intervjuet kommer det frem at skolen har jobbet med relasjonsperspektivet og har hatt to eksterne rektorer (som er kurset for dette) som veiledere. *Tilpasset opplæring – Elevene møter læringsaktiviteter som gir økt læringsutbytte. Rapport fra ekstern vurdering på Lovisenberg skole i uke 17/2018* viser at skolen har gjennomført ekstern skolevurdering med veiledning fra to rektorer i Hamarregionen.

Gjennom *Pedagogisk plattform for Hamarskolen* har skoleeier gitt føringer til alle skoler i Hamar knyttet til hvilke holdninger og verdier som skal gjennomsyre arbeidet i skolen. Skoleeier legger et positivt humanistisk elevsyn til grunn basert på tre læringsteoretiske modeller, og som skal kobles opp mot praksis i klasserommet: behaviorisme, konstruktivisme og sosiokulturelt perspektiv. Videre i dokumentet beskrives kjennetegn ved opplæringen der i blant «kollektivt og inkluderende læringsmiljø», som skal bygge på felles syn på klasseledelse og gjennomgripende samhandling innad på egen skole og mellom skolene. I et inkluderende læringsmiljø skal læring søkes lagt innenfor fellesskapets rammer, i størst mulig grad i heterogene læringsgrupper.

Skolen har utarbeidet en *Virksomhetsplan med pedagogisk plattform for Lovisenberg skole 2017-2019* som beskriver skolen sin visjon: «Læring gir trivsel – trivsel gir læring». Skolens visjon synliggjør at elevens læring og elevens trivsel er gjensidig avhengig av hverandre. Alle ansatte, elever og foreldre ved Lovisenberg skole skal, gjennom visjonen, minnes om den viktige sammenhengen mellom læring og trivsel. Skolen skal ha høyt fokus på et godt læringsmiljø. Hamar kommunes verdigrunnlag skal danne grunnlag for Lovisenberg skoles praksis. Lovisenberg skoles læringssyn tar utgangspunkt i det sosiokulturelle og konstruktivistiske læringssynet. Dette betyr at skolens undervisningspraksis skal være fundamentert i at læring skjer i et inkluderende fellesskap og gjennom samarbeid, kommunikasjon og deltakelse. Kapittel 6 i virksomhetsplanen handler om Læringsmiljøet og målet er at «Alle elever skal ha et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring». Fokus skal være:

- **Læring, trivsel og mestring:** Ledelsen og alle skolens ansatte skal i samarbeid med foreldrene ta ansvar for at alle elever lærer, trives og opplever mestring i skolehverdagen.
- **Læring i fellesskap:** Elevene skal lære i et fellesskap med fokus på mangfold, respekt, inkludering og samarbeid.
- **Nulltoleranse for all krenkende atferd:** Klare trivsels og ordensregler som konsekvent følges opp, jf. § 9 A. Meldeplikt og aktivitetsplikt.
- **Kultur for læring:** Skolen skal jobbe for å stadig forbedre relasjoner elev-elev og elev-lærer, nedfelt i skolens utviklingsplan.
- **Estetikk og orden:** skolebygg, inne- og uteområdet skal være godt vedlikeholdt, sikkert, rent og ryddig til enhver tid».

Videre i dette kapittelet er det beskrevet hvilke styrende dokumenter som er aktuelle for denne delen: opplæringsloven § 9 A, Hamarskolens ordens- og oppførselsreglement, skolens trivselsregler, sosial handlingsplan, plakat for læringsmiljø og «Kultur for læring». I intervju kommer det frem at det pedagogiske personalet er kjent med og gjennomfører de føringene som er gitt i *virksomhetsplanen*, gjennom arbeidet med *Utviklingsplan* og *Plakaten*.

I *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* gir rektor føringer for at det ved skolen skal jobbes kontinuerlig med det forebyggende arbeidet både på klasse-, skole- og skoleeiernivå. Tett samarbeid med elever og foreldre er viktig i arbeidet med læringsmiljøet. Skolen har rutiner slik at alle elever, ansatte og foreldre er godt kjent med planen for å sikre et godt psykososialt miljø ved skolen. Planen gjennomgås på en årlig kompetansedag hver høst hvor et trygt og godt læringsmiljø er hovedtema, samt i personalmøter gjennom året. Foreldrene gjøres kjent med kapittel 9 A på foreldremøter, samt gjennom skriftlig informasjon. Elevene oppfordres til å si ifra om atferd som oppleves som plaging eller krenking, eller på annen måte bryter skolens trivsels- og ordensregler. Læringsmiljø er fast tema på trinnsamtaler i klassens time, samt i elevråd.

I intervju med lærerne kommer det frem at skolen over tid har arbeidet med skolens holdninger og verdier i teamtid og fellestid, gjennom ulike utviklingsprosjekter og føringer fra skoleeier. Lærerne er kjent med skolens styringsdokumenter og viser spesielt til *Plakaten-Den gode læringsøkta* som de har et sterkt eierforhold til. Lærerne gir uttrykk for at de nå har felles forståelse for skolen verdier og holdninger i kollegiet. Alle lærere ved skolen etterstreber å ivareta elementene på plakaten i undervisning og læringsøkter for å få til den gode læringsøkta. Element på plakaten handler om læringsmiljøet, klasseledelse, lære å lære-ØLU i praksis og vurdering for læring. Rektor forteller i intervju at hun jevnlig er rundt i klassen og observere, og at hun tar opp eventuelle avvik i praksis umiddelbart etter timen med lærer. Dersom foreldre henvender seg til skolen og klager på lærerne sin praksis, tar rektor opp dette med den ansatte med en gang.

Elevgruppen som ble intervjuet beskriver at de opplever skolen som et inkluderende sted å være, alle elever blir sett og hørt uansett alder eller evner. Foreldregruppen som ble intervjuet gir uttrykk for alle lærerne inkluderer elevene, deres behov og ytringer om elevenes skolemiljø eller opplæring blir tatt på alvor og de opplever et meget godt hjem-skolesamarbeid.

Vår vurdering

Vi skal for det første vurdere om rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Det er vår vurdering at rektor har utarbeidet ulike styrende dokumenter og rutinebeskrivelser for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø for alle elevene. I *Virksomhetsplan med pedagogisk plattform for Lovisenberg skole 2017-2019, Skolens trivselsregler, Sosial handlingsplan, Plakat for læringsmiljø* og «Kultur for læring» er det presisert at arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø er prioritert. Skolen har flere ulike arenaer der de ansatte møtes, og der det er satt av tid til å arbeide med dette. Det er videre et gjennomgående tema i diskusjoner og arbeidet skolen gjør. Intervju med elever, foreldre og skolens ansatte og dokumentasjon viser at det blir gjennomført i praksis av skolens ansatte, både i måten de leder og møter elevene på i undervisningssituasjoner og utenfor undervisningen.

Vi skal for det andre vurdere om rektor følger opp at skolens føringer blir oppfylt i praksis. Å følge opp betyr at rektor må ha en fremgangsmåte for å avdekke, rette opp og forebygge avvik. Det er vår vurdering at rektor har fulgt opp dette arbeidet gjennom systematisk arbeid over tid, som har ført til endringer i kollegiet. Intervju bekrefter vår vurdering. Skolen har avdekket at de for noen år tilbake ikke hadde felles forståelse for begrepet læringssyn. Dette har rektor tatt tak i og jobbet systematisk med i kollegiet over tid, og med ekstern hjelp. I utviklingen av arbeidet bruker de metoder som læringsvenn og hverandres venn. Skolen er en fådelt skole og rektor har organisert skolen i trinn og trinnteam der flere lærere arbeider sammen, lærer av hverandre og korrigerer hverandre. Videre er det vår vurdering at rektor følger opp om lærerne arbeider i tråd med føringene gitt i skolens fremgangsmåter ved at rektor:

- jevnlig gjennom året arbeider sammen med de ansatte med tema elevenes læringsmiljø, intervju med elevene og foreldre, rektor og lærere *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020, Tilpasset opplæring – Elevene møter læringsaktiviteter som gir økt læringsutbytte og Rapport fra ekstern vurdering på Lovisenberg skole i uke 17/2018* sannsynliggjør dette
- gjennomfører observasjoner i klasserommet, intervju med lærer og rektor bekrefter dette
- tar opp avvik av praksis med den enkelte ansatte umiddelbart i møte med den ansatte, intervju med rektor og lærere bekrefter dette
- har system for medarbeidersamtale, bekreftet i intervju med lærere

Konklusjon

Lovisenberg skole ved rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og følger opp at føringene blir oppfylt i praksis jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Jobber rektor for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?

Dette kontrollspørsmålet ble endret av Utdanningsdirektoratet 09.04.2019, «Jobber rektor for at lærerne skal etablere en positiv relasjon til hver enkelt elev» er tatt ut. Vi tar hensyn til denne endringen i denne tilsynsrapport.

Vår observasjon

I skolens *Utviklingsplan for Lovisenberg skole. Skoleåret 2018-2019* kommer det frem at et satsningsområde er «Aldersblandet undervisning: Økt sosial tilhørighet gjennom større, aldersblandet gruppe og endret organisering av pedagogressurser». Videre er det utarbeidet et delmål «Styrke elevenes relasjoner seg imellom og gi alle elevene en positiv tilhørighet i en aldersblandet gruppe». Skolen har innværende skoleår samlet alle trinn i aldersblandede grupper; 1.-2. trinn, 3.-4. trinn og 5. -7. trinn. Det er faste pedagoger og assistenter knyttet opp mot hvert trinnteam. Alle trinnteam har faste «klassens time» der klassemiljøet er tema. Annerledesdager har fokus på sosial kompetansebygging. Spesialundervisning skal organiseres inne på gruppa så langt som mulig. Tiltak knyttet til sosial kompetansebygging er beskrevet i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020*. I intervju med lærere kommer det frem at de kjenner til og anvender føringer gitt i de ulike dokumentene i praksis.

I *Egenvurdering* beskriver rektor at det er avsatt tid hver uke til blant annet å drøfte sosiale og faglige aspekter. Rektor har jevnlig samtaler med lærerne og gjennomfører skolevandring. I *Skjema for medarbeidersamtale* er et tema «Tanker rundt utviklingsområdene våre der i blant læringsmiljø (sosial kompetanse, klasseledelse og relasjonskompetanse)». Alle kontaktlærerne har ekstra tidsressurs for å ivareta sin rolle. Kontaktlærer gjennomfører blant annet elev- og utviklingssamtaler. Intervju med lærerne kommer det frem at de er organisert i trinnteam, at det er avsatt samarbeidstid hver uke og at kontaktlærer har en ekstra tidsressurs til arbeidet.

I intervju med rektor kommer det frem at skolen har et forsøk innværende skoleår på å organisere elevene i aldersblandede trinn. Bakgrunnen for denne organiseringen er det lave elevtallet på skolen 93 elever totalt, og med det minste klassetrinnet på bare 8 elever. Videre at skolen kan utnytte den tildelte pedagogressursen på en bedre måte og har organisert lærerne i trinnteam. Skolen skal evaluere dette tiltaket på slutten av skoleåret i kollegiet og aktuelle råd og utvalg. I intervju med de andre informantene kommer det frem at skolen har fulgt opp organiseringen i aldersblandede grupper og at lærerne jobber for å etablere positive relasjoner til elevene gjennom arbeidet med de sosiale målene som er synliggjort i *Læreplanen på trinnet* og gjennom å aktivt bruke klassereglene.

I intervju med elevene kommer det frem at de trives godt på trinnet sitt. De gir uttrykk for at klassemiljøet er godt, men at det til tider kan være noe uro og uenigheter. Dette tar kontaktlærer/lærer umiddelbart tak i, som for eksempel å hente frem klassereglene og minner om hvilke regler som gjelder for dette trinnet. De nevner videre at i klassen arbeides det med ulike sosiale mål som fremmer gode relasjoner mellom elevene, og at dette foregår særlig i klassens time. Videre forteller elevene at gjennom for eksempel skolens annerledes uker og elevkafé fører det til at elevene blir bedre kjent og trivselen øker. Elevene beskriver at de har god relasjon til lærerne og andre voksne, og som de kan snakke med ved behov. Foreldrene nevnte et eksempel på en konfliktsituasjon mellom jenter og at skolen i dette tilfellet satte inn tiltak så snart skolen ble kjent med problemet og det ble løst raskt. *Referat fra foreldremøte* bekrefter at denne konfliktsituasjonen er det blitt informert om i et møte og foreldrene samarbeidet om å finne tiltak som bedret situasjonen. Foreldrene nevnte også at Velforeningen sammen med klassekontaktene arrangerer sosiale tiltak for trinnet etter skoletid, som diskotek, turer i nærmiljøet, grilling og Halloweenfest som et bidrag til å styrke relasjoner mellom elevene.

I intervju kommer det frem at skolen har vært med på og er med i ulike satsninger i regi av Utdanningsdirektoratet, som «Vurdering for læring». Gjennom dette arbeidet har hele det pedagogiske personalet videreutviklet sitt verdigrunnlag. I arbeidet med «Kultur for læring», som er en satsning i Hedmark fylke i regi av Fylkesmannen i perioden 2017-2021, har skolen ut fra en pedagogisk analyse valgt å arbeide med å forbedre relasjoner elev-elev og elev-lærer.

I *Referat fra foreldremøte 13.09.2018* kommer det frem at det psykososiale arbeidsmiljøet har vært tema og at skolen blant annet arbeider med sosiale mål som empati og samarbeid gjennom ulike aktiviteter for å fremme gode relasjoner mellom elevene.

Vår vurdering

Vi skal vurdere om rektor har gitt føringer, kompetanseheving og satt av tid til arbeidet med at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

Rektor har gitt føringer for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Rektor har avsatt tid i det pedagogiske personalet til dette arbeidet både i fellestid og på trinn-nivå. Skolen har gjennom deltagelse i ulike satsninger opparbeidet kompetanse knyttet til relasjonsbygging elev-elev og lærer-elev, *Utviklingsplan for Lovisenberg skole. Skoleåret 2018-2019, Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020, egenvurderinger* og intervju underbygger vår vurdering.

Vår konklusjon

Lovisenberg skole jobber for at skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-3 første og andre ledd.

Evaluerer skolen sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?

Sørger rektor for å gjøre endringer dersom evalueringen viser at dette er nødvendig for å oppfylle kravene i opplæringsloven kapittel 9 A?

Vår observasjon

Skolen har utarbeidet en *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* med utgangspunkt i det nye regelverket. I denne handlingsplanen kommer det frem at den gjennomgås årlig på kompetansedager hver høst der et trygt og godt læringsmiljø er hovedtema og i personalmøter gjennom året. I tillegg gjøres kapittel 9 A kjent for foreldrene i foreldremøter, samt gjennom skriftlig informasjon. Læringsmiljø er tema på trinnmøter i klassens time, samt i elevråd og Driftsutvalg. I årshjulet i denne planen står det at skolen skal evaluere sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år. Evaluering og evt. revidering foretas i personalmøte, elevråd, FAU og Driftsutvalg/Skolemiljøutvalg. Det er rektor som har ansvar for dette. I Hamar kommune fungerer Driftsutvalget som Skolemiljøutvalg, og deres *Forskrift om ordensreglement for Hamarskolen* står det at alle skolens rådsorgan skal medvirke i å utarbeide skolens reglement for trivsel, orden og oppførsel. Videre skal Driftsutvalget evaluere reglementene for trivsel, orden og oppførsel.

I *Egenvurderingen* fra rektor og i intervju med lærere kommer det frem at *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* evalueres årlig. I *egenvurdering* fra rektor og intervju med foreldrene kommer det frem at foreldrene kan komme med innspill til arbeidet med læringsmiljø både i utviklingssamtaler og i foreldremøter. Hvert år gjennomføres elevundersøkelsen på 5., 6. og 7. trinn og resultatene gjennomgås i personalet, FAU og Driftsutvalg, som så kan komme med råd om tiltak. Skolens tiltak på bakgrunn av resultater beskrives i *Årsmelding* og i *kvalitetsvurderingen*. I FoU-prosjektet «Kultur for læring» besvarer både lærere, foreldre og elever på en undersøkelse i to omganger (andre runde i oktober 2018) knyttet til læringsmiljø. Høgskolen i Innlandet SEPU – analyserer dem og kommer med innspill til forbedringsområder ved den enkelte skole. Gjennom pedagogisk analyse ved skolen kommer skolen frem til noen opprettholdende faktorer de må ta tak i og gjennom dette gjøre endringer i arbeidet med læringsmiljø.

Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020 er det beskrevet at skolen skal utarbeide en aktivitetsplan som blant annet skal inneholde beskrives av når tiltakene skal evalueres. En del av denne handlingsplanen er malen for *Aktivitetsplan for Lovisenberg skole*, her kommer det frem at tidspunkt for evaluering og resultatene fra evalueringen skal skrives ned, og ved behov skal nye tiltak eller ny aktivitetsplan utformes. Rektor orienterte om en skolemiljøsak. I denne saken hadde foreldrene en samtale med rektor. Før skolen fikk satte i gang undersøkelser i saken, meldte foreldrene saken til Fylkesmannen. Rektor ble informert i telefon fra Fylkesmannen om at foresatt hadde gått videre med saken til dem. Det foreligger referater i saken, som viser at tiltak drøftes og endres ved behov i samarbeid med foreldrene.

I *egenvurderingen fra rektor* og intervju kommer det frem at Lovisenberg er en liten skole med korte kommunikasjonskanaler. Beskjeder gis fortløpende i hele personalet, når det gjelder endring i tilsyn eller oppfølging rundt en elev eller elevgruppe. Denne praksisen gjennomføres, kommer det frem i intervju med det pedagogiske personalet.

I *Skjema for medarbeidersamtale* kommer det frem at lærerne evaluerer arbeidet med læringsmiljø (sosial kompetanse, klasseledelse og relasjonskompetanse). I intervju med elevene kommer det frem at de kan komme med innspill og endringer av klasseregler, at de i utviklingssamtaler kan si noe om hva de ønsker å forbedre i skolemiljøet. *Mal for utviklingssamtalen* inneholder følgende spørsmål: «*Er det noe du ønsker å forbedre?*». I eksempler på utfylte egenvurderinger skriver elevene at de trives svært godt på skolen, men har ingen forslag til forbedringer.

Skolen har i *Årsmelding 2017-2018* beskrevet en evaluering av det psykososiale skolemiljøet med bakgrunn av resultatene på elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen og ekstern skolevurdering. De opplever at skolemiljøet er godt. De opplever at det i små grupper kan være utfordrende for noen elever å finne et godt sosialt nettverk. Av den grunn har skolen innværende skoleåret organisert elevene i aldersblandede grupper. Skolen har mange aktiviteter på tvers av trinn, blant annet aktivitetsdager, trivselsuke med læringsaktiviteter på tvers av trinn og vennskapsuke. De har aktivitetsledere i friminutt, som tar initiativ til aktiviteter for alle som vil, kan delta i. De opplever lite konflikter på skolen og foreldrene melder tilbake om barn som er fornøyd med skolehverdagen sin.

Videre kommer det frem i *egenvurderingen fra rektor* og intervju at skoleeier har nedsatt ei arbeidsgruppe, bestående av et utvalg av rektorer og representant fra skoleeier, som skal utarbeide ny læringsmiljøplan for Hamarskolen. Dette er et tiltak for å evaluere og endre skoleeier sine rutiner opp mot de nye lovkravene og derigjennom få felles rutiner for alle skolene i kommunen.

Vår vurdering

Rektor har gitt føringer for og gjennomfører arbeidet med evaluering av skolen sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø basert på synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte. Informasjon fra intervju, egenvurdering fra rektor og fra tilsendt underbygger vår vurdering. Rektor gjør endringer dersom evalueringer viser dette. Vi legger følgende dokumentasjon til grunn for vår vurdering: *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020, Skjema for medarbeidersamtale, Aktivitetsplan for Lovisenberg skole, Eksempler på utfylte maler for utviklingssamtalen, Årsmelding 2017-2018 og egenvurdering fra rektor.*

Vår konklusjon

Lovisenberg skole evaluerer sitt samlede arbeid for et trygt og godt skolemiljø basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte, og gjør endringer der det er nødvendig, jf. opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd.

3 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

3.1 Rettslige krav

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til fylkesmannen, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

Dere skal informere aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-3 andre ledd. Dere skal i tillegg informere aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Hvilke råd og utvalg som er aktuelle, varierer etter skoletype.

Dere skal informere aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Skolen må selv ta initiativet til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet frem. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at dere ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner.

Dere skal så tidlig som mulig ta aktuelle råd og utvalg med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dere må ta rådene og utvalgene med i arbeidet tidlig nok til at de får en reell innflytelse.

Dere må bruke informasjonen dere har om hvordan arbeidet deres fungerer, til å vurdere i hvilken grad dere oppfyller kravene til å informere og involvere aktuelle råd og utvalg. Hvis dere ikke har god nok informasjon om hvordan arbeidet fungerer, må dere innhente slik informasjon. Dere må alltid ha informasjon fra både ansatte, elever og foreldre. Dere må på grunnlag av informasjonen vurdere om å det er behov for å endre måten dere jobber på.

Rettslig grunnlag: Opplæringsloven § 9 A-3.

På www.reflex.udir.no finner dere mer informasjon om plikten til å informere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.

3.2 Våre observasjoner, vurderinger og konklusjoner

Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen?

Vår observasjon

I *Egenvurderingen fra rektor* beskriver hun at elevene blir informert om retten til et trygt og godt skolemiljø hver høst. Foreldrene blir informert om retten på foreldremøte hver høst. Det er fremlagt en PowerPoint fra foreldremøte høsten 2017 som viser at opplæringsloven kapittel 9 A var tema. Rektor hadde ansvaret for denne gjennomføringen. De ulike pliktene var tema (skjerpet aktivitetsplikt, informasjonsplikten til elever og foresatte, dokumentasjonsplikt, aktivitetsplikt, fylkesmannen som klageinstans og fysisk og psykisk miljø). *Referat for foreldremøte 13.09.2018 for 5.-7. trinn* viser at elevenes psykiske skolemiljø etter opplæringsloven kapittel 9A var tema i dette møtet blant annet aktivitetsplikten og Fylkesmannen som klageinstans. Intervju med foreldrene og i *Referat fra foreldremøte* bekrefter at skolemiljø har vært tema på foreldremøter også i høst, og at de hadde fått et skriv om dette.

Skolen har i *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* utarbeidet mål som blant annet beskriver at skolen skal: «Gi elever, foresatte og ansatte innføring og kjennskap til rettigheter, prosedyrer, rutiner og forebyggende arbeid knyttet til elevenes fysiske og psykososiale miljø». Videre i planen er det utarbeidet et årshjul for arbeidet med sosial kompetanse ved skolen. Her er det beskrevet at på foreldremøte hver høst og gjennom informasjonsskriv utarbeidet fra Utdanningsdirektoratet som blir sendt til foreldrene, i elevråd og klasseråd har kontaktlærer ansvar for å informere elever og foresatte om planen og ordensreglementet. Nye foresatte skal skrive under på at de har lest *Sosial handlingsplan* og *ordensreglementet*. I intervju med foreldrene kommer det frem at de kjenner til *Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020* og at deler av den har vært tema i foreldremøter.

I intervju med elevene kommer det frem at saker til elevråd tas opp i klassens time i forkant av elevrådsmøte. *Referat fra elevrådsmøter* viser at trivselsregler, utarbeidelse av klasseregler og aktivitetsplikten har vært tema i elevråd. I *referat fra møte i elevråd 02.10.17* kommer det frem at rektor og lærere har i alle klasser snakket om hvor viktig

det er at alle har det trygt på skolen, tiltaksplikten, at alle elever skal få fortelle om at de ikke har det trygt og godt, at foreldrene også kan si i fra, plikten lærerne har til å si ifra til rektor og klageretten til Fylkesmannen. *Referater* fra elevråd viser at klassens time skal gjennomføres i alle klasser og at tema blant annet skal være knyttet til arbeidet med et trygt og godt skolemiljø.

Vår vurdering

Skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Fylkesmannen. Informasjon fra intervju, egenvurdering fra rektor og fra tilsendt dokumentasjon underbygger vår vurdering. Vi legger følgende dokumentasjon til grunn for vår vurdering:

Egenvurderingen fra rektor, Referat for foreldremøte 13.09.2018 for 5.-7. trinn, Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020 og Referat fra elevrådsmøter.

Vår konklusjon

Lovisenberg skole gir elevene og foreldre informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Fylkesmannen, jf. opplæringsloven § 9 A-9.

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?

Sikrer rektor at skolen tar aktuelle råd og utvalg med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?

Elevråd

Vår observasjon

Skolen har utarbeidet et *årshjul for elevrådsarbeidet* for hvert skoleår. Eksempler fra de siste tre årene viser dette. Det avholdes ca. 1 møte i måneden. Elevrådsstyret velges av elevrådet og leder og nestleder deltar i Driftsutvalg. Skolen har en egen kontaktlærer for elevråd. Dette skoleåret er kontaktlærerfunksjonen til elevråd fordelt mellom rektor og to lærere. En fast kontaktlærer for elevråd sender ut innkalling til møtene i forkant, og alle trinnene gjennomgår innkallingen og kommer med sine innspill i god tid før gjennomføring av møtet. Det er det enkelte trinns kontaktlærer som har ansvaret for at dette blir gjort, og at det settes av tid. Det skrives referat etter møtet og som gjennomgås i etterkant på trinnene av elevrådsrepresentantene og kontaktlærer. Vi har fått tilsendt *innkallinger* og *referater* fra alle møter skoleåret 2017-2018 og for skoleåret 2018-2019. I *Foreløpig årshjul for elevråd 2018-2019* kommer det frem at skolens aktivitetsplikt er tema i elevråd, og viser videre saker, temaer og hvilke trinn sakene er aktuelle for. *Årshjulet* viser at elevene skal informeres og få uttale seg om ulike saker som er viktige for skolemiljøet, som vennebenken, vennskaps- og trivselsuke, undervisningen, elevundersøkelsen, nasjonale prøver, grønne dager, elevkafé, ønsker om innkjøp og utbedringer til skole og FAU. I intervju med elevene og i *Innkallinger* og

referater fra elevrådsmøter kommer det frem at skolens føringer i årshjulet følges opp i praksis. Det kommer frem at skolens styrende dokumenter indirekte er tema i elevrådet.

Vår vurdering

Det er vår vurdering at rektor sikrer at elevrådet får informasjon om og deltar i det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Tilsynet viser at de også får uttale seg i alle saker som er viktig for skolemiljøet. Intervju, *Årshjul for elevråd og referater fra elevrådsmøter* underbygger vår vurdering.

FAU

Vår observasjon

Det er utarbeidet *Vedtekter for FAU ved Lovisenberg skole*. Ved skolen er det et foreldreråd der alle foreldre/foresatte er medlemmer. Foreldrerådets arbeidsmiljøutvalg (FAU) består av fem valgte foreldre ut fra foreldrerådet. FAU består av leder, nestleder, kasserer, sekretær og koordinator. FAU er bindeleddet mellom foreldre/foresatte og skolen. FAU skal ha reell medvirkning og medansvar for at læringsmiljøet til elevene er trygt og godt. Det er foreldrekontaktene i 6. trinn som er valgkomitéen, innstiller kandidater til FAU og revisor som velges på årsmøtet. Det er leder i FAU som har ansvaret for å informere foreldrekontaktene i 6. trinn om dette ansvaret og sørger for at dette gjennomføres. Med unntak av leder velges representanter for to år om gangen, hvor to av representantene er på valg hvert år for å sikre kontinuitet i arbeidet. Leder er på valg hvert år.

FAU sine oppgaver er å:

- jobbe for et godt og mobbefritt skolemiljø,
- ta initiativ til sosiale aktiviteter for elevene,
- informere og høre alle foreldre/foresatte om aktuelle saker,
- arrangere samlinger for foreldre/foresatte og lærere,
- samarbeide med elevrådet, driftsutvalget, rektor og lærere,
- skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet,
- følge opp saker som meldes inn av elever og foreldrerådet

Leder i FAU er leder i Driftsutvalg.

I *egenvurdering fra rektor* skriver hun at vedtekter for FAU og elevundersøkelsen blant annet tas opp i FAU. I intervju kommer det frem at skolens skriftlige dokumentasjon (Utviklingsplan, virksomhetsplan eller sosial handlingsplan) ikke har vært tema i FAU. Medlemmer i FAU ga uttrykk for at de blir lite involvert i FAU-saker og saker som skal opp i Driftsutvalg. Det er leder og nestleder som får innkalling til møte i Driftsutvalg, men sakene blir ikke informert om, drøftet eller gitt tilbakemelding på i FAU eller tatt opp med de andre foreldrene i forkant.

I intervju kommer det frem at FAU arbeider med å bedre utemiljøet ved skolen, samarbeider med Velforeningen om to elev arrangementer i året, diskotek og Halloween fest for alle elevene der foreldrene på trinnet er vakter.

Videre i intervju kommer det frem at Hamar kommune er i ferd med å opprette et kommunalt FAU, og i den forbindelse ønsker foreldrene at det utarbeides kommunale rutiner for dette arbeidet.

I intervju avtalte vi at vi skulle få tilsendt innkalling og referater fra FAU og vi skulle få en perm som er utarbeidet til medlemmene i FAU. Vi har purret opp dokumentasjonen, men har ikke mottatt det på tidspunktet for utarbeidelse av foreløpig rapport.

I forbindelse med tilbakemelding på foreløpig rapport fikk vi tilsendt ny dokumentasjon: Lovisenberg skole har utarbeidet et *Årshjul for samarbeid mellom skole og FAU* her kommer det frem at rektor vil gi informasjon til FAU om hvilke saker som skal opp i DU og SAMU i løpet av skoleåret, med drøfting og muligheter for uttalelser og innspill fra FAU. Rektor vil gi informasjon om utviklingsplan og virksomhetsplanen, samt den kommunale læringsmiljøplanen, og det gis mulighet for drøftinger og innspill til disse dokumentene fra FAU. Videre kommer det frem at referater fra DU og SMU vil tas opp i møte med FAU ved rektor og FAU-leder. Rektor vil presentere resultater fra elev- og foreldreundersøkelsen og «Kultur for læring (2020)», med mulighet for drøfting av prioriterte funn og utarbeidelse av eventuelle tiltak. Videre kommer det frem i årshjulet at det i juni skal foretas en evaluering av skoleåret og FAU sine oppgaver, med eventuelle påfølgende justeringer.

Vår vurdering

Det er vår vurdering at FAU har utarbeidet rutiner for sitt arbeid, jf. *Vedtekter for FAU ved Lovisenberg skole*. Ny dokumentasjon fra Lovisenberg skole sannsynliggjør at FAU vil få informasjon om og deltar i det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. *Årshjul for samarbeid mellom skole og FAU* viser at de får uttale seg i alle saker som er viktig for skolemiljøet.

Driftsutvalg (DU)/skolemiljøutvalg (SMU)

Vår observasjon

Hamar kommune har utarbeidet *Reglement for skolens driftsutvalg* og gjelder for driftsutvalg ved skolene. Driftsutvalg ble opprettet i kommunestyrevedtak av 25.11.09 med hjemmel i kommuneloven § 11, pkt- 1 og opplæringsloven § 11-1. Driftsutvalget er et rådgivende organ under rektor og erstatter samarbeidsutvalg, jf. opplæringsloven § 11-1. Driftsutvalget er også skolemiljøutvalg. Driftsutvalget skal bestå av følgende medlemmer med personlige varamedlemmer:

- Rektor er sekretær
- 2 foreldrerepresentanter som velges av FAU
- 3 ansatte representanter som velges av arbeidstakerorganisasjonene, der minst 1 representant bør være fra det pedagogiske personalet
- 1 politisk representant som utnevnes av kommunestyret
- 2 elevrepresentanter som velges fra elevrådet. De har møte- og talerett. Elevrepresentanter på ungdomsskolenivå har stemmerett i alle saker, på barneskolenivå i saker reist av elevrådet.

Driftsutvalget skal fatte sine vedtak i møtet og det skal føres protokoll. Driftsutvalget skal sørge for at nødvendig informasjon om sine vedtak til berørte parter ved skolen.

Det skal gjennomføres 6 møter i driftsutvalget i løpet av skoleåret og flere ved behov. Det skal utarbeides møteplan for hvert skoleår. Rektor i samarbeid med leder i driftsutvalget setter opp saksliste for det enkelte møte. Innkalling med saksliste skal sendes medlemmene med minst én ukes varsel. For saker som krever vedtak, skal skriftlig saksfremstilling og forslag til vedtak være sendt på forhånd.

Driftsutvalgets oppgaver er blant annet:

- Behandle skolens virksomhetsplan, skolens pedagogiske plattform, årsmelding og kvalitetsvurderingssystem
- Har ansvar for å informere skolesamfunnet om driftsutvalgets rolle og funksjon etter konstituering, og informere løpende om viktige saker gjennom året.

Skolen har utarbeidet *Forslag til årshjul for driftsutvalget ved Lovisenberg skole 2017/2018*. Det inneholder en oversikt over de 5 møtene og hva de skal inneholde. Disse 5 møtene er organisert i: 4 DU-møter og 1 SMU-møte. Følgende saker blir tatt opp i møtene: I september er godkjenning av *Årsrapport for 2017-2018* og *Utviklingsplan 2018-2019* tema. I desember er resultater fra kartlegginger og nasjonale prøver tema. I mars fungerer Driftsutvalget som Skolemiljøutvalg, der status for utviklingsområdene, brukerundersøkelsene (elev-, foreldre og SFO-undersøkelsen) og både det fysiske og psykiske skolemiljøet tema. I mai er tema planlegging av *Utviklingsplanen for 2018-2019*, tiltak for skolemiljøet og forslag til årsplan og møteplan 2018-2019.

Innkalling og møtereferat for Driftsutvalg viser at sakene i *årshjulet* følges opp i praksis. Medlemmene blir blant annet informert om og vurderer elev- og foreldreundersøkelsene, får informasjon om skolens personalsituasjon, elevgrunnlag og organisering i fådelt skole. Medlemmer i Driftsutvalget er satt sammen etter føringene gitt av kommunen. Det kom frem i informasjon fra leder i FAU at det er vanskelig å få to foreldrerepresentanter til å møte. Dette skyldes blant annet arbeidssituasjonen til den enkelte FAU representant. Praksis er at FAU-leder møter fast og det varierer hvem den andre foreldrerepresentanter er. Referat fra møtene viser at to elevrepresentanter møter.

Innkalling til Skolemiljøutvalgsmøte 08.03.18 og *Møtereferat 08.03.18* viser at *årshjulet* følges i praksis. Det ble gitt status for utviklingsområdene for innværende skoleår, og brukerundersøkelser viser bedre resultat på området mobbing, at elevene trives og opplever et trygt og godt skolemiljø. Medlemmer i SMU er de samme som møter i driftsutvalg. Referat viser at to elev- og foreldrerepresentanter møter i SMU.

Medlemmer i FAU har gitt uttrykk for at Skolemiljøutvalg ikke bør være en del av Driftsutvalget. Dette for å sikre mer foreldreengasjement. De ønsker at kommunen lager egne rutiner for arbeidet i Skolemiljøutvalget for å få en mer lik praksis i Hamarskolen. De ønsker at disse rutinene samles i en perm.

Skolen har ikke utarbeidet en fremgangsmåte for arbeidet i SMU.

I forbindelse med tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport har skolen utarbeidet nye maler for *Innkalling til driftsutvalgsmøte og skolemiljøutvalgsmøte ved Lovisenberg skole* og *Driftsutvalg- og skolemiljøutvalgsmøte – Lovisenberg skole – Møtereferat* der det skilles mellom saker som behandles i henholdsvis DU og i SMU. Det kommer frem at det vil gjennomføres DU-møte klokken 08.30-09.30 og SMU-møte klokken 09.30-10.30 i

hvert møte. Eksempler på referater fra *Driftsutvalg- og skolemiljøutvalgsmøte – Lovisenberg skole av 06.02.2019* og *27.03.19* viser at de nye malene er tatt i bruk.

Årshjul for driftsutvalgs- og skolemiljøutvalgsmøter 2018-2019 viser at det skal gjennomføres fire møter til dette skoleåret, med forslag til saker både i DU og SMU. Det skilles nå på hvilke saker som skal opp i DU og SMU, der saker som vedrører skolemiljøet tas opp i SMU (for eksempel evaluering og samtale rundt sosial handlingsplan, resultater fra KFL, elev- og foreldreundersøkelsen, kommunal læringsmiljøplan). Årshjulet viser en oversikt over driftsstyrets representanter der foreldre og elever er i flertall. Disse representantene deltar også i SMU-møter.

Vår vurdering

Det er vår vurdering at rektor sikrer at Driftsutvalget får informasjon om og deltar i det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Intervju og referater fra *Driftsutvalgsmøter* viser at i alle driftsutvalgsmøter er det saker knyttet til skolemiljø ikke bare når driftsutvalget fungerer som skolemiljøutvalg.

Tilbakemelding og ny dokumentasjon vi har fått fra skolen knyttet til tilbakemelding på foreløpig rapport gjør at vi nå vurderer at rektor sikrer at:

- SMU får informasjon om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø
- SMU uttaler seg i saker som er viktig for skolemiljøet
- SMU får informasjon om saker som er viktig for skolemiljøet
- SMU tas med i arbeidet med skolemiljøtiltak så tidlig som mulig

Årshjul for driftsutvalget og skolemiljøutvalg ved Lovisenberg skole 2018-2019 samt referat fra *Driftsutvalg- og skolemiljøutvalgsmøte – Lovisenberg skole av 06.02.2019* og *27.03.19* sannsynliggjør vår vurdering.

Driftsutvalget behandler heretter saker i tråd med føringene gitt fra skoleeier, som for eksempel:

- Gjennomgang av reglement for driftsutvalg
- Skolens årsmelding 2007-2018
- Godkjenning av skolens utviklingsplan 2018-2019
- Nasjonale prøver
- Økonomi 2018
- Innkjøp og prioriteringer 2018
- Innspill til skolens utviklingsplan 2019-2020
- Status neste skoleår; ansatte og organisering
- Innspill til prioriteringer av rammetimer og andre rammer 2019-2020
- Forslag til årshjul/møteplan for 2019-2020

Årshjul for driftsutvalget og skolemiljøutvalg ved Lovisenberg skole 2018-2019 samt referat fra *Driftsutvalg- og skolemiljøutvalgsmøte – Lovisenberg skole av 06.02.2019* og *27.03.19* sannsynliggjør vår vurdering.

Skolen har ikke utarbeidet en fremgangsmåte for arbeidet i SMU, som for eksempel beskriver: rollen som medlem i driftsutvalg/SMU, sammensetning av representanter i utvalget, hvilke oppgaver SMU skal ha, årshjul for møter.

Vår konklusjon

Rektor sikrer at Lovisenberg skole informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet, får informasjon og deltar tidlig i arbeidet med skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre og tredje ledd og 9 A-9 tredje ledd.

Evaluerer skolen arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte?

Vår observasjon

I egenvurderinger, intervju og tilsendt dokumentasjon kommer det ikke frem at skolen evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunktene fra elevene, foreldrene og ansatte.

I *Kvalitetssikring i Hamarskolen* kommer det frem i *Årsplan* at i august og desember skal grunnskolesjefen og rektor følge opp avvik fra sjekklisten i forhold til opplæringsloven. Det kommer ikke frem i tilsynet at dette følges opp i praksis.

Videre kommer det frem i delen *Sjekkliste under Hovedartikkel Kvalitetssikring i Hamarskolen Brukermedvirkning, råd og utvalg i skolen* at rektorene har ansvar for å sjekke ut at alle skoler har et Driftsstyre og et skolemiljøutvalg sammensatt etter gjeldende lover og forskrifter og det vises til dokumentet *Reglement for driftsutvalg*. Videre kommer det frem at elevene skal delta i arbeidet med skolemiljø saker tilpasset sitt trinn og at alle grunnskoler skal ha et elevråd for elever på 5.-7. trinn og 8.-10. trinn. Alle grunnskoler skal ha et foreldreråd med valgt arbeidsutvalg. Det kommer ikke frem i tilsynet at rektor evaluerer dette.

Videre i *sjekklisten* er en annen *Hovedartikkel Kvalitetssikring i Hamarskolen Elevens skolemiljø* der det kommer frem at rektor skal sjekke ut om driftsutvalget, skolemiljøutvalget, elevrådet og FAU får aktuell og nødvendig informasjon som gjelder skolemiljøet.

Det kommer frem i svar til foreløpig tilsynsrapport fra Lovisenberg skole at rektor ved utarbeidelse av skolens tertialrapport vil evaluere sitt arbeid med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg. Evalueringen vil gjennomføres årlig og innarbeides i årshjulene til FAU, SMU, DU og Elevrådet. Evalueringen vil inngå i årsmeldingen som oversendes skoleeier.

I *Årshjul for samarbeid mellom skole og FAU* kommer det frem at i juni skal det foretas en evaluering av skoleåret og FAU sine oppgaver, med eventuelle påfølgende justeringer. Til dette evalueringsmøtet vil også årets varamedlemmer innkalles, da de vil overta som trinnkontakter påfølgende skoleår.

Årshjul for driftsutvalget og skolemiljøutvalg ved Lovisenberg skole 2018/2019 viser at det i mai-møtet skal det foretas en evaluering av årets DU- og SMU-møter.

Årshjul for elevrådsarbeid 2018-2019 viser at elevrådet kan komme med innspill og evaluering skolens utviklingsplan, kommunal læringsmiljøplan og trivselsregler gjennom året, og evaluerer arbeidet som er gjort.

Vår vurdering

Vi skal for det første vurdere om skolen evaluerer arbeidet med skolemiljøet basert på synspunkter fra ansatte, elever og foreldre.

Det kommer frem i tilbakemelding til foreløpig tilsynsrapport at rektor har utarbeidet nye rutiner for årlig å gjennomføre evaluering knyttet til kommunens sjekkliste. Dette gjøres ved at hun i utarbeidelse av skolens tertialrapport vil evaluere sitt arbeid med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg. Denne evalueringen vil inngå i årsmeldingen som oversendes skoleeier.

Vi vurderer at rektor:

- innhenter informasjon fra ansatte, elever og foreldre, sannsynliggjort i årshjulene til FAU, SMU, DU og Elevråd
- vurderer informasjonen i tertialrapporten som inngår i årsrapporten

For det andre skal vi vurdere om skolen gjøre endringer i måten de arbeider på dersom evalueringen viser at kravene av opplæringsloven kapittel 9 A ikke følges. Vi kan ikke i tilsendt dokumentasjon, tilbakemelding på foreløpig rapport og i intervju finne at skolen har en fremgangsmåte som viser at de vil gjøre endring i måten de arbeider på dersom evalueringen skulle vise dette.

Vår konklusjon

Lovisenberg skole evaluerer arbeidet med å informere og involvere aktuelle råd og utvalg basert på blant annet synspunkter fra elevene, foreldrene og ansatte, men det er ikke sannsynliggjort at skolen gjør endringer i måten de arbeider på dersom evalueringen viser at kravene i kapittel 9 A ikke følges, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

4 Frist for retting av regelverksbrudd

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi gir dere en frist til å rette regelverksbruddene, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 01.10.2019. Før fristen må dere sende oss en erklæring om at forholdene er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddene er rettet.

Hvis dere ikke har rettet regelverksbruddene før rettefristen, vil vi vedta pålegg om retting. Et pålegg om retting er et vedtak som dere kan klage på, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen:

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre

1. Kommunen må sørge for at skolen informerer elevene og foreldrene om rettighetene etter opplæringsloven kapittel 9 A, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.
Kommunen må i den forbindelse se til at:

- a. Skolen gjør endringer i måten de arbeider på dersom evalueringen viser at kravene i kapittel 9 A ikke følges.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Anne Lise Slåtsveen Feiring

Unni Dagfinrud

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

- Egenvurdering fra rektor
- Egenvurdering fra lærere
- Skriv til foreldrene «Nytt regelverk – nulltoleranse mot mobbing» - udir
- Foreldremøte høsten 2017 – PowerPoint fra rektor
- Referat fra foreldremøte 13.09.2018 for 5.-7. trinn
- Referat for foreldremøte 5. trinn 07.09.17, 03.04,18
- Utviklingsplan for Lovisenberg skole. Skoleåret 2018-2019
- Rapport fra ekstern vurdering på Lovisenberg skole i uke 17/2018 - *Tilpasset opplæring – Elevene møter læringsaktiviteter som gir økt læringsutbytte*
- Pedagogisk plattform for Hamarskolen
- Virksomhetsplan med pedagogisk plattform for Lovisenberg skole 2017-2019
- Sosial handlingsplan Lovisenberg skole 2017-2020
- Kvalitetskriterier
- Hamar kommune: Virksomhetsplan for Opplæring og Oppvekst 2018-2019
- Mal Egenvurdering 5. trinn
- Eksempler på utfylte egenvurdering på 5. trinn
- Utviklingssamtale / halvårsvurdering
- Inspeksjon 2018/19
- Mal Læreplan for X. trinn Uke
- Læringsplaner for gruppe 3 og 4 uke 38
- Læringsplaner for gruppe 4 i uke 37, 39 og 40, 42 og 43
- Hamar kommune Reglement for skolens driftsutvalg
- Vedtekter for FAU ved Lovisenberg skole
- Foreløpig årshjul for elevrådsarbeid 2017-2018
- Lovisenberg skole 2018/19. Risiko- og sikkerhetsanalyse/vurdering for kriser
- Plakatene. Alle lærere ved Lovisenberg skole skal etterstrebe å ivareta elementene på plakaten i undervisning og læringsøkter: Den gode læringsøkta
- Aktivitetsplan på Lovisenberg skole
- Aktivitetsleder-kontrakt
- Forslag til årshjul for driftsutvalget ved Lovisenberg skole skoleåret 2017-2018 og 2018-2019
- Innkallinger og referater fra møter i driftsutvalg skoleåret 2017-2018
- Årsmelding 2017-2018
- Plan for fellestid Lovisenberg skole 2017-2018 og 2018-2019
- Vurdering for læring i Hamarskolen
- Årshjul for elevråd for flere skoleår også for 2018-2019
- Innkalling og referater fra elevrådsmøter
- Skjema for medarbeidersamtale
- Fadderordning på Lovisenberg skole
- Vurdering for læring i Hamarskolen
- Årshjul for samarbeid mellom skole og FAU
- Mal- Innkalling til driftsutvalgsmøte og skolemiljøutvalgsmøte ved Lovisenberg skole
- Mal Driftsutvalg- og skolemiljøutvalgsmøte – Lovisenberg skole
- Årshjul for driftsutvalg og skolemiljøutvalg ved Lovisenberg skole 2018/2019
- Årshjul elevrådet 2018-2019
-